

Ulica Piotrkowska

Położenie ulicy Piotrkowskiej

Przekrój podłużny

Struktura funkcjonalna

Lokalizacja podmiotów gospodarczych

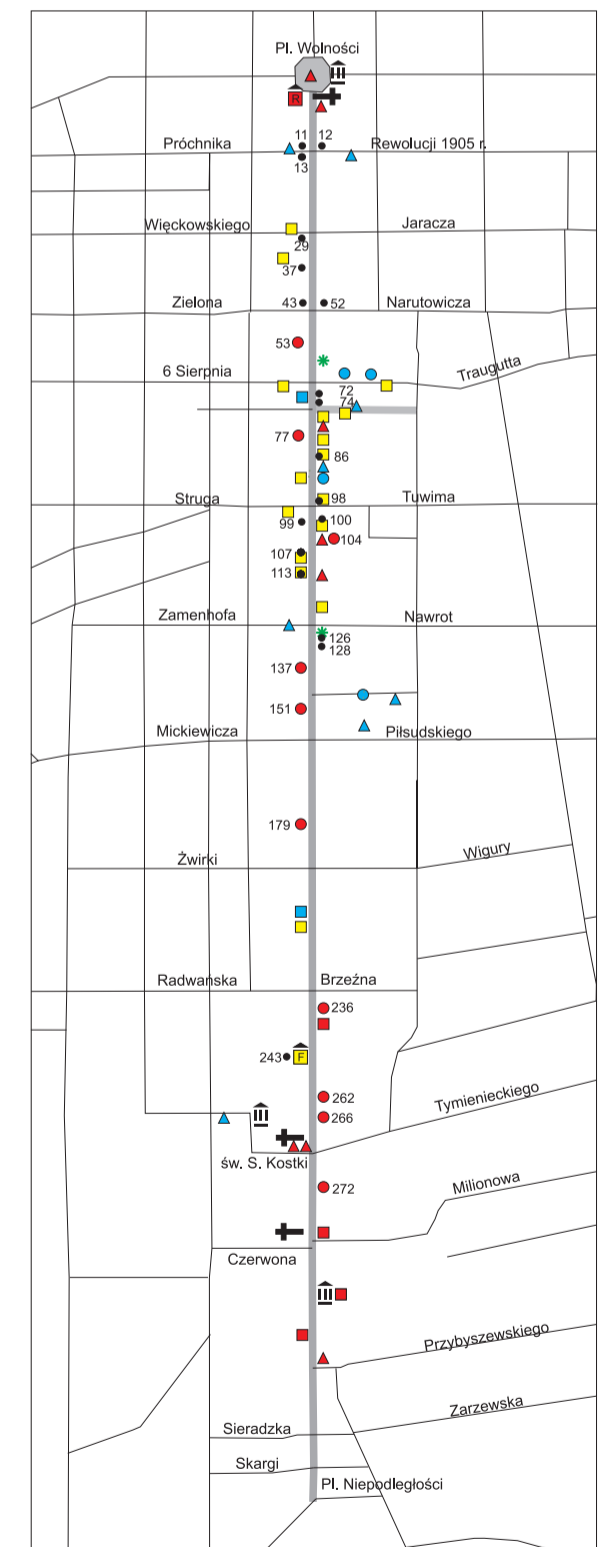
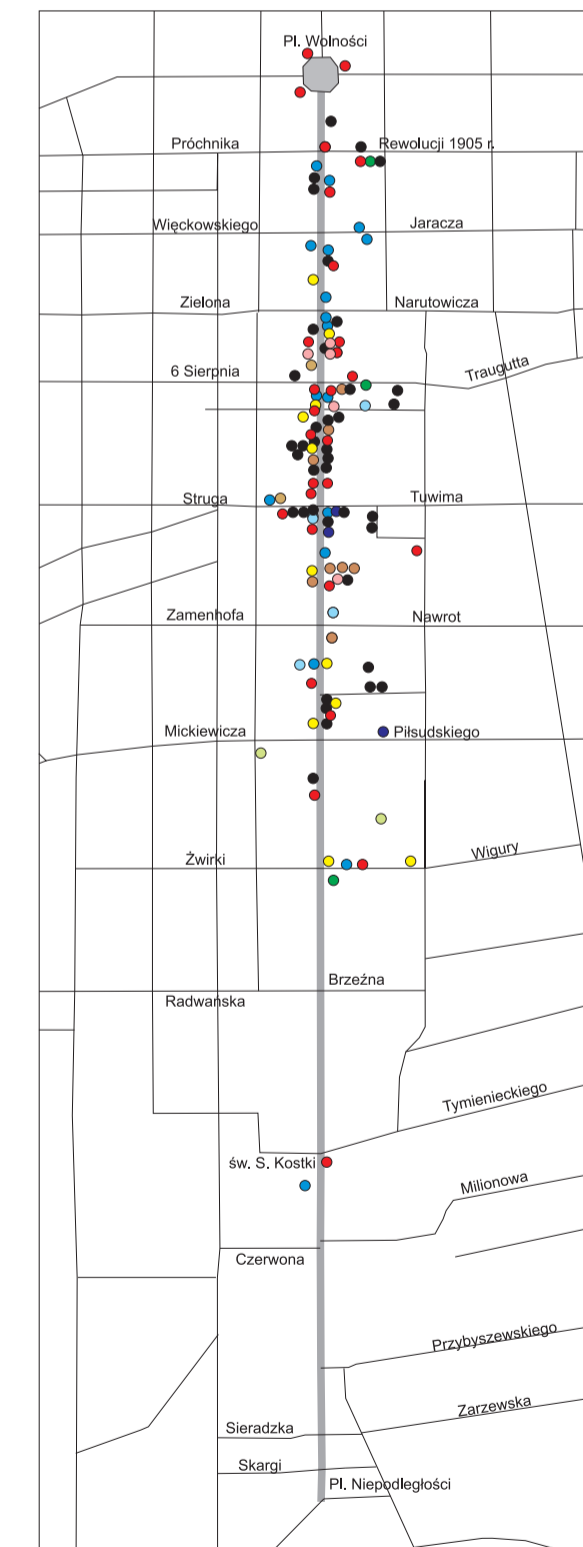
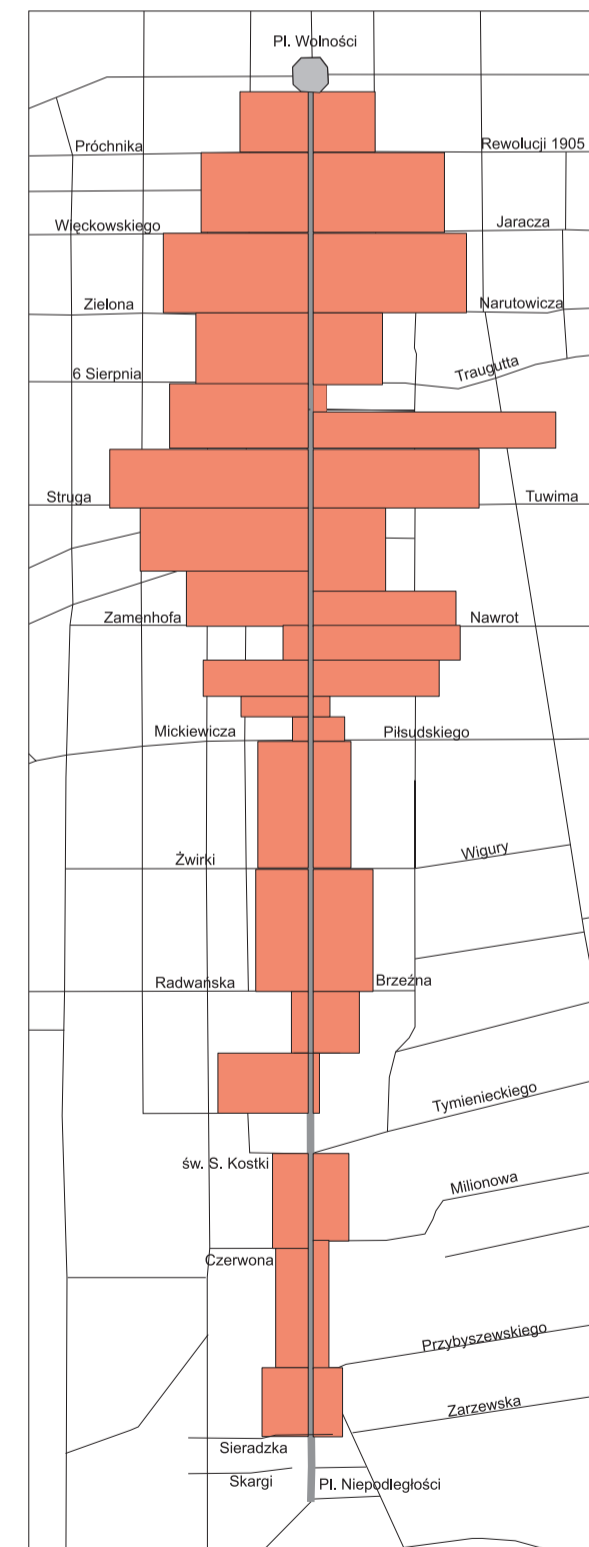
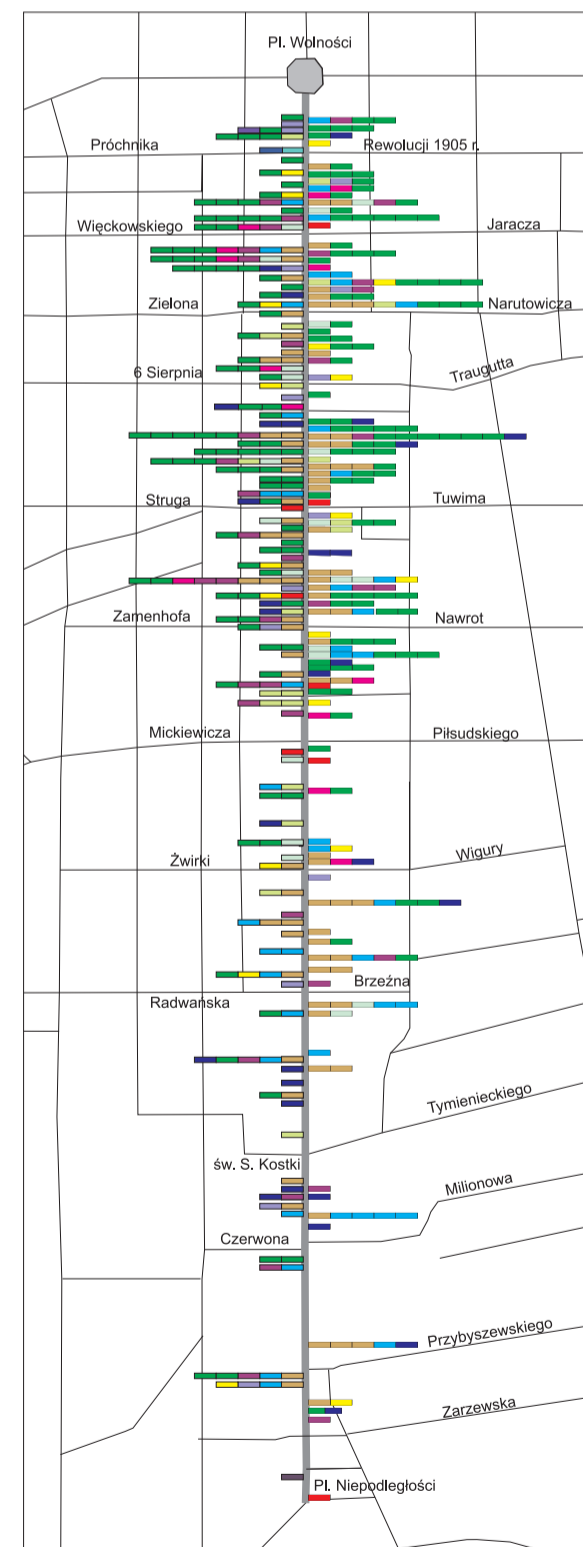
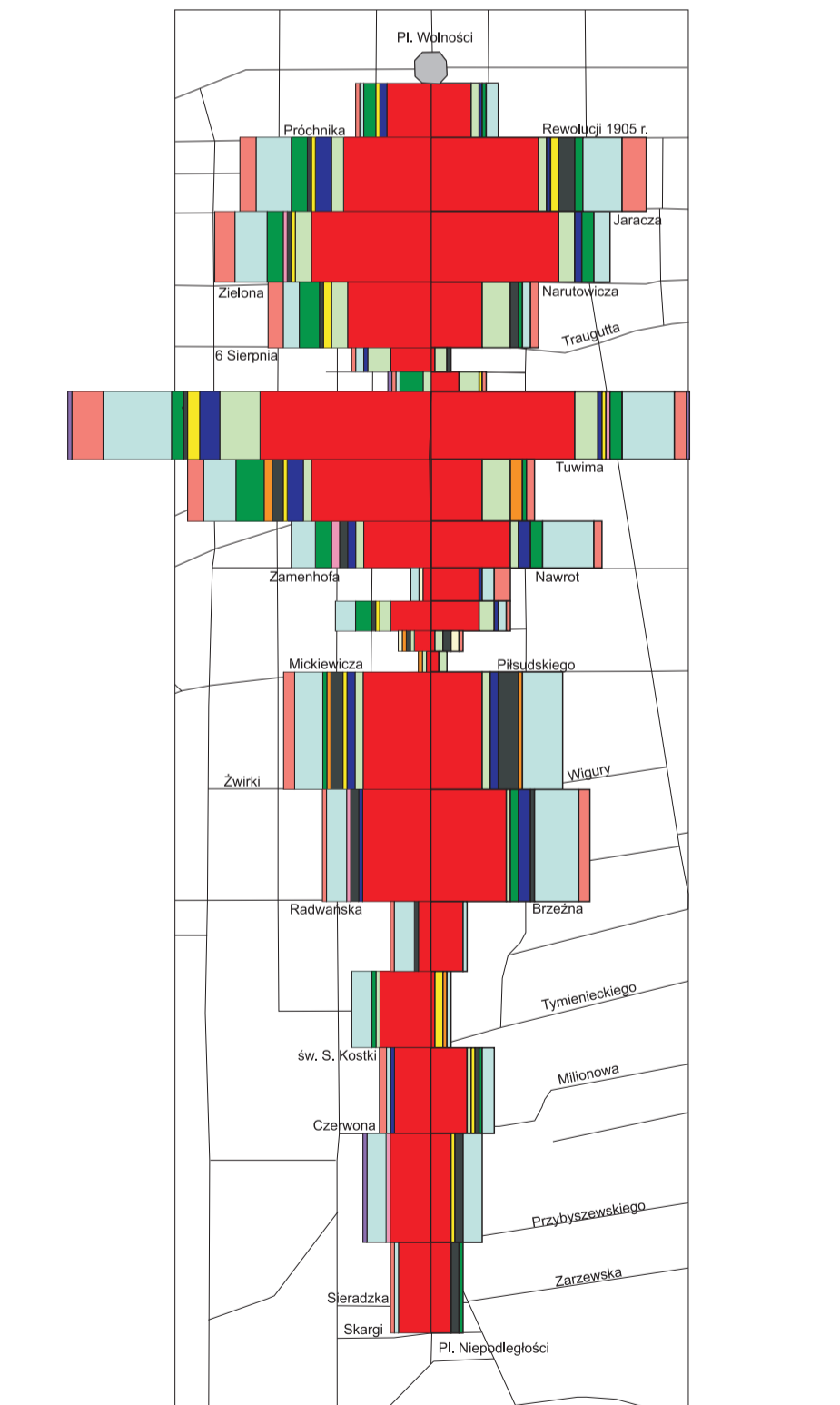
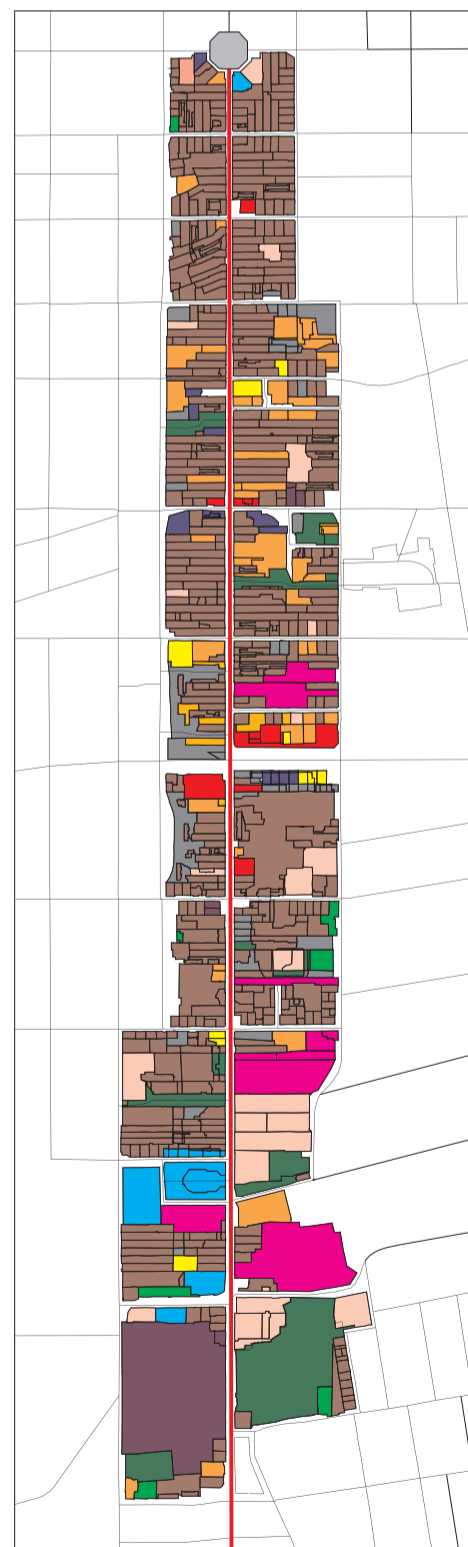
Struktura sklepów

Gęstość sklepów

Placówki gastronomiczne

Organizatorzy turystyki

Placówki kultury, zabytki architektury

ATLAS MIASTA ŁODZI

Plansza XXXVI: Ulica Piotrkowska

Anita Wolaniuk, Renata Przewlocka

Historia ulicy

Ulica Piotrkowska jest główną osią urbanistyczną Łodzi i niekwestionowaną „duszą i kręgosłupem” regionu łódzkiego. Jej powstanie związane jest z okresem Łodzi rolniczej, a przebieg pokrywa się z przebiegiem traktu piotrkowskiego prowadzącym z Piotrkowa Trybunalskiego przez rolniczo – rzemieślnicze miasteczko – obecnie obszar Starego Miasta, Zgierz do Łęczycy (Rosin 1980). Kariera ulicy związana jest z XIX – wiecznym rozwojem przemysłowym miasta, a zapoczątkowana w 1821 r., kiedy Łódź otrzymała prawa osady fabrycznej. W latach 1821–1823 na południe od Łodzi rolniczej – Rynku Starego Miasta, władze Królestwa założyły osadę dla sukienników zwaną Nowym Miastem.

Nazwa Ulica Piotrkowska pojawiła się w 1823 r. (Rynkowska 1970) i odnosiła się do drogi łączącej Plac Kościelny i Rynek Starego Miasta z Rynkiem Nowego Miasta – obecnie Placem Wolności. W latach 1824–1828 na południe od Nowego Miasta powstała osada Iniano bawelniana zwana Łódką, której główną osią była ul. Piotrkowska. W 1828 r. jej nazwą objęto całą długość ulicy łączącą osadę sukienniczą Nowego Miasta z osadą Iniano – bawelnianą Łódka, aż do Górnego Rynku na południu. Proces zasiedlania ul. Piotrkowskiej rozpoczął się w roku 1824. Przybywający do miasta sukiennicy otrzymywali parcele położone wzdłuż Piotrkowskiej na odcinku od Rynku Nowego Miasta do ul. Cegielnianej (ob. Jara-cza), a tkacze bawelny i lnu działki od ul. Dzielnej (ob. Narutowicza) do Górnego Rynku. W 1863 r. odcinek Piotrkowskiej od Rynku Nowego Miasta do Zgierskiej otrzymał nazwę ulicy Nowomiejskiej, a Piotrkowska łączy od tego czasu Nowe Miasto z dzisiejszym Placem Niepodległości. Wraz z powstaniem klasy przemysłowców – fabrykantów zamieszkiwały przy ul. Piotrkowskiej elity przemysłowe – głównie narodowości niemieckiej i żydowskiej, a także lekarze, prawnicy, kupcy, artyści narodowości polskiej. Piotrkowska stawała się ulicą elitarną, była jedyną, na której pojawiały się pierwsze nowości techniczne, m.in. pierwsze latarnie rewerberowe (1835 r.), pierwsze oświetlenie elektryczne w Pasażu Meyera (1887 r.), po której jeździły pierwsze dorożki, a później pierwsze tramwaje elektryczne (1898 r.). Sku-piała życie kulturalne miasta, a działające przy niej hotele, restauracje, kawiarnie przyjmowały gości z całego świata. Miała wtedy dwa centra handlowe, jedno na początku ulicy obsługujące Nowe Miasto, drugie przy Górnym Rynku obsługujące Osadę Łódkę. Była także ulicą kontrastów, ścierania się bogactwa i nędzy, drewnianych domów sukienników i tkaczy z małymi warsztatami, kamienic, pałaców, monumentalnych fabryk, co nadawało tej ulicy indywidualny, niepowtarzalny charakter, opisywany w literaturze przez Reymonta, Zeromskiego, Tuwima, Sztaudyngera. Poza wielkomięjskim życiem i przepływem ogromnych fortun, ścierania się bogactwa i biedy zawsze pozostawała i pozostaje najważniejszym forum życia miejskiego Łodzi.

Obecnie długość ulicy wynosi 4,13 km, a ze swym staromiejskim przedłużeniem ponad 5 km, szerokość waha się od ok. 17 m w części północnej do 26 m w części południowej. Centralność ulicy podkreślają zbiegające się przy niej pary ulic i aleje: A. Rubinsteina, L. Schillera, ZHP i PCK oraz place: Wolności, Katedralny im. Jana Pawła II, W. Reymonta i Niepodległości. Nadal pozostaje najważniejszą i pierwszą ulicą Łodzi, ma swoją Fundację i swoje programy promocyjne, np. Image, Piotrkowska – letni salon Łodzi, jest miejscem spotkań, miejscem w którym odbywają się różne uroczystości miejskie, koncerty, happenin-gi, rauty, pokazy.

Osobliwość i atrakcyjność ulicy Piotrkowskiej wynika z faktu, iż jest to jedyna w Polsce ulica na której jest wszystko. Począwszy od szewca, krawca, małych kolonialnych sklepi-ków po duże salony firmowe, urzędy administracji państwowej finansowej i sądowniczej, siedziby wyższych uczelni, hotele, restauracje, puby, kina, filharmonie, hurtownie i fabryka, luksusowe domy, kościoły. Tak więc każdy kto przyjeżdża do Łodzi musi na niej być. Ulica Piotrkowska od początku swego istnienia nadaje miastu ton i niepowtarzalny klimat. Cechą charakterystyczną dla zabudowy ul. Piotrkowskiej jest maksymalne wypełnienie działki budowlanej zarówno od frontu, poprzez oficyny boczne i poprzeczną. Tak powstałe podwórka – studnie mają często połączenia z bezpośrednio przylegającymi ulicami. Materiały źródłowe wykorzystane w tym opracowaniu zostały zebrane w czasie inwentary-zacji terenowej w sierpniu 2000 r.

Mapa 1.: „Struktura funkcjonalna”, autor Renata Przewlocka

Na mapie wyróżniono i przedstawiono metodą graficzną trzynaście typów użytkowania terenów wzdłuż ulicy Piotrkowskiej. Każdy z tych 13 typów użytkowania terenu oznaczono stosownym kolorem. Poszczególne barwy wyróżniają tereny wzdłuż ulicy Piotrkowskiej o silnie zróżnicowanej strukturze funkcjonalnej: kolor szary – tereny parkingowe (parkingi i miejsca parkingowe); kolor ciemno-różowy – tereny zabudowy obiektów Straży Pożarnej (obiekty i garaże straży pożarnej); kolor ciemno-zielony – tereny zielone i rekreacyjne (zieleń miejska, parki, baseny, boiska); kolor pomarańczowy – tereny zabudowy administra-cyjno-urzędowej (obiekty urzędowe, pocztowe, banki, biura); kolor granatowy – tereny za-budowy gastronomiczno-rozrywkowej (duże obiekty gastronomiczne – restauracje, kina); kolor żółty – tereny zabudowy hotelowej (hotele); kolor czerwony – tereny zabudowy du-żych obiektów handlowo-usługowych (sklepy); kolor niebieski – tereny zabudowy kościel-nej (kościóły, obiekty wykorzystywane na potrzeby kleru mieszkania, kaplice); kolor jasno-różowy – tereny zabudowy kulturalno-oświatowej (szkoły, muzea, kuratoria, uczelnie); ko-lor brązowy – tereny zabudowy mieszkaniowej (budynki mieszkalne); kolor jasno-zielony – tereny zabudowy obiektów zdrowia (szpitale, przychodnie, pogotowia, gabinety lekarskie); kolor ciemno-fioletowy – tereny zabudowy przemysłowej (budynki fabryczne, magazyny); kolor jasno-fioletowy – tereny zabudowy poprzemysłowej, budynki i magazyny fabryczne adaptowane na obiekty usługowo – handlowe, hurtownie, usługi rzemieślnicze.

Mapa 2.: „Lokalizacja podmiotów gospodarczych”, autor Anita Wolaniuk

W sierpniu 2000 r. przy ul. Piotrkowskiej miało swoje siedziby 1030 podmiotów gospo-darczych, ich strukturę prezentuje tabela 1.

Poza czterema zakładami przemysłowymi (dwie piekarnie, jedna drukarnia, zakład prze-mysłu bawelnianego „Eskimo”) pozostałe placówki pełnią funkcje usługowe. Ranga instytu-cji i placówek usytuowanych przy ul. Piotrkowskiej jest zróżnicowana zarówno pod wzglę-dem pełnionej funkcji, rodzaju działalności i zasięgu oddziaływania. Znajdują się wśród nich drobne zakłady rzemieślnicze, małe sklepiki i wielkie salony firmowe, bary, puby, eleganc-kie restauracje, gabinety lekarskie, biura nieruchomości i prawnicze, urząd miasta oraz wiele instytucji wielkomięjskich jak np. urząd wojewódzki, prokuratura apelacyjna i okręgowa, naczelna izba kontroli, hotel, banki, urząd wojewódzki, prokuratura apelacyjna i okręgowa, naczelna izba kontroli, Instytut Integracji Europejskiej UŁ, filharmonia, muzeum.

Mapa 3.: „Struktura sklepów przy ul. Piotrkowskiej” i mapa 4: „Gęstość sklepów”, autor Anita Wolaniuk

Placówki handlowe stanowią ponad 50% wszystkich podmiotów gospodarczych usytu-owanych przy ul. Piotrkowskiej. Wśród 524 zidentyfikowanych sklepów – 22 to salony re-nomowanych firm światowych np. Bata, Gino Rossi, Salamander, Sholl, Ecco, Adidas, Lee Cooper, Big Star, Wrangler, Levi’s, Diesel, Jackpot, Yves Rocher, Deni Cler. Struktura skle-pów jest bardzo zróżnicowana, niemniej dominują sklepy ubioru - odzieżowe i obuwnicze – 37% ogółu, blisko 10% stanowią sklepy z artykułami dla domu, komputerowe i telefonii komputerowej. Do grupy sklepów „inne” zaliczono sklepy zabawkarskie, papiernicze, kra-wieckie, z militariami, parasolkami. Najwięcej sklepów usytuowanych jest na odcinku Piotr-kowskiej między Więckowskiego–Jaracza a Zamenhofa–Nawrot, gdzie ich gęstość na 100 m bieżących ulicy wynosi ponad 10 sklepów.

Strukturę sklepów ul. Piotrkowskiej prezentuje tabela 2.

Mapa 5.: „Placówki gastronomiczne”, autor Anita Wolaniuk

Przy ul. Piotrkowskiej znajduje się 86 placówek gastronomicznych, a w przecinających ją przecznicach, często mających połączenie poprzez podwórka z ul Piotrkowską – 40. Wśród placówek gastronomicznych dominują puby – 35 i restauracje – 31 stanowiąc 77% wszyst-kich placówek gastronomicznych. Poza tym funkcjonuje 16 barów, 10 pizzeri, 8 kawiarni, 4 kawiarnie internetowe, 4 zespoły budek gastronomicznych, 3 jadalalnie, 3 karczmy, 2 herbaciarnie. Łącznie przypadają 3 placówki gastronomiczne na 100 m długości ulicy.

Mapa 6.: „Organizatorzy turystyki”, autor Anita Wolaniuk

Przy Piotrkowskiej działa 60 biur turystycznych, w tym 3 biura przewozowe, a w jej bez-pośrednim otoczeniu 22 biura turystyczne, co łącznie z 3 hotelami stanowi 85 placówek. Łącznie placówki związane z turystyką i wypoczynkiem stanowią 8% ogółu instytucji; gę-stość biur turystycznych wynosi 1,45 placówki na 100 m długości ulicy Piotrkowskiej, co zapewnia zdrową konkurencję wśród organizatorów wypoczynku.

Mapa 7.: „Placówki kultury, zabytki architektury”, autor Anita Wolaniuk

Placówki kultury reprezentowane są na ul. Piotrkowskiej przez 3 muzea, 2 kina, 16 gale-rii, 1 filharmonię, 7 salonów gier i kasyn oraz 8 innych placówek reprezentowanych przez bibliotekę, siedziby radia, miejskie forum kultury, towarzystwo przyjaciół Łodzi, centrum informacji kulturalnej, kluby np. Nauczyciela, Inteligencji Katolickiej.

Do zabytków architektury zaliczono: zespół architektoniczny ulicy Piotrkowskiej, przylega-jący do niej Plac Wolności i ulicę Moniuszki wpisane w 1971 r. na listę zabytków, ratusz miejski, 3 kościoły, 8 pomników, 10 kamienie określanych mianem pałaców, 18 zabytko-wych kamienic.

Literatura

R o s i n R., 1980, *Łódź – dzieje miasta*, PWN, Warszawa.

R y n k o w s k a A.,1970, *Ulica Piotrkowska*, Wydawnictwo Łódzkie.

Tabela 1

	LOKALIZACJA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH													
	Odcinek ulicy Piotrkowskiej	Handel	Gastro-nomia i hotelar-stwo	Szuzba zdrowia i opieka społeczna	Nauka, oświata i wycho-wanie	Finanse i ubez-pieczenia	Admini-stracja publiczna	Organizacje, społeczne, polityczne, Kościoły	Turystyka i wypoczynek	Wymiar sprawiedliwości	Inne usługi	Rzemiosło	Przemysł	RAZEM
Pl. Wolności–Próchnika–Rewolucji 1905 r.	21	2	3	1	-	-	-	1	4	-	4	1	-	37
Próchnika–Rewolucji 1905 r.–Więckowskiego–Jaracza	49	5	5	3	5	-	-	-	6	-	19	10	-	102
Więckowskiego–Jaracza–Zielona–Narutowicza	62	8	2	1	1	-	-	1	7	-	12	5	-	99
Zielona–Narutowicza–6 Sierpnia–Traugutta	34	11	-	2	3	-	-	-	6	-	6	6	-	68
6 Sierpnia–Traugutta–Struga–Tuwima	97	32	7	5	2	-	-	1	12	-	33	14	3	206
Struga–Tuwima–Zamenhofa–Nawrot	80	13	9	1	5	5	-	2	15	-	27	8	-	165
Zamenhofa–Nawrot–Mieckiewicza–Piłsudskiego	44	13	2	1	4	1	-	-	4	4	12	6	-	91
Mieckiewicza–Piłsudskiego–Zwirki–Wigury	30	4	4	1	8	2	-	-	1	-	17	3	-	70
Zwirki–Wigury–Radwańska–Brzeźna	36	1	4	-	3	-	-	-	2	-	16	4	-	67
Radwańska–Brzeźna–Kostki–Tymienieckiego	25	1	-	2	1	2	-	1	1	-	12	1	-	46
Kostki–Tymienieckiego–Czerwona–Milionowa	18	1	1	1	1	1	-	1	1	-	4	2	-	31
Czerwona–Milionowa–Sieradzka	28	-	-	1	4	-	-	1	1	-	11	1	1	48
RAZEM	524	91	37	19	37	11	-	9	60	4	173	61	4	1030

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej przeprowadzonej w sierpniu 2000 r.

Tabela 2

	STRUKTURA SKLEPÓW PRZY UL. PIOTRKOWSKIEJ													
	Odcinek Ulicy Piotrkowskiej	Spozywczw	Ubiuro	Perfumeryjne	Jubilerskie	Komputerowe, telefoniczne	Artykuły dla domu	Apteki	Księgarnie, antykwariaty	Foto-optyczne	Inne	Domy handlowe	Targi	RAZEM
Pl. Wolności–Próchnika–Rewolucji		1	10	-	2	2	1	2	2	1	-	-	-	21
Próchnika–Rewolucji–Więckowskiego–Jaracza		-	29	3	1	4	3	1	1	3	3	1	-	49
Więckowskiego–Jaracza–Zielona–Narutowicza		2	29	3	2	5	6	2	2	1	10	-	-	62
Zielona–Narutowicza–6 Sierpnia–Traugutta		-	13	1	4	3	-	1	4	3	5	-	-	34
6 Sierpnia–Traugutta–Struga–Tuwima		7	50	1	-	5	7	1	2	3	19	2	-	97
Struga–Tuwima–Zamenhofa–Nawrot		4	29	1	4	8	4	3	3	6	18	-	-	80
Zamenhofa–Nawrot–Mieckiewicza–Piłsudskiego		2	16	3	2	4	4	-	5	2	6	-	-	44
Mieckiewicza–Piłsudskiego–Zwirki–Wigury		3	8	3	2	1	3	-	2	3	3	2	-	30
Zwirki–Wigury–Radwańska–Brzeźna		2	5	-	1	3	8	2	1	-	14	-	-	36
Radwańska–Brzeźna–Kostki–Tymienieckiego		4	3	-	-	2	5	-	1	2	8	-	-	25
Kostki–Tymienieckiego–Czerwona–Milionowa		4	-	-	-	4	5	1	-	-	4	-	-	18
Czerwona–Milionowa–Sieradzka		7	1	-	2	4	6	1	-	-	6	-	1	28
RAZEM		36	193	15	20	45	52	14	23	24	96	5	1	524

Źródło: Opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji terenowej przeprowadzonej w sierpniu 2000 r.

XXXVI